

γλαυκῶν, εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα χορυχουλιῶν καλουμένων, διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν κραυγῶν αὐτῶν πρὸς τὰ χορυχουλιᾶσματα ἤτοι τοὺς ὀλολυγμοὺς τῶν γυναικῶν. Δύο τῶν ἀπαισίων τούτων καὶ ἀποτροπαίων τῆς νυκτὸς συνοδῶν πτηνῶν, μακρόθεν ἐν τῷ αἰθέρι ἔριν στήσαντα, ὅτε ἔφθασαν ἄνωθεν τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν λόγῳ ποιμένας, δρυψαμένῳ, καθ' Ὅμηρον εἰπεῖν, παρειὰς περὶ τε δένειρ ᾗς καὶ συναρπασθέντα διὰ τῶν ἀγκύλων ραμφῶν καὶ γαμψῶν ὀνύχων τῶν συμπίπτουσιν ὥς μία μᾶζα μετὰ ἀπαισίου γδούπου καὶ γοερωτάτων κραυγῶν ἐντὸς τῆς σκηνῆς τοῦ ποιμένου, καὶ εὐθὺς ἀπαλλαγέντα ἀλλήλων ἀπέπτησαν πάλιν ὁμοῦ τὸ μὲν κατόπιν τοῦ δὲ διὰ τῶν σκηνῶν τὰς αὐτὰς ἀφιέμενα ἀπαισίας κραυγὰς. Φρίκη δικαία κατέλαβε πάντας τοὺς ἀκούσαντας τοὺς νυκτίους τούτους ὀλολυγμοὺς, ἰδίᾳ ὅμως ἀπαισία πρόβληψις ἤρξατο κατατυραννοῦσα τὴν ψυχὴν τοῦ δεισιδαίμονος ποιμένου, εὐθὺς ὑπολαβόντος ὅτι τὸ τοιοῦτον συμβᾶν τὸν αὐτοῦ θάνατον προεμήνυνεν, διότι τοιαύτη πάντοτε ἀποδίδεται ἐξήγησις καὶ σημασία εἰς τὴν παρουσίαν τούτων τῶν σπανίως εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐπιφοιτῶντων νυκτοδίων πτηνῶν.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος.)

ΧΡ. ΚΑΤΗΧΗΡΗΣΤΟΥ.

Ο ΕΝ ΤΟΙΣ "ΗΘΙΚΟΙΣ", ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ*

Γ'.

(Περὶ τοῦ ἀκούειν).*

1. Ἀναρχία, ἥρ' ἔνιοι τῶν νέων ἐλευθερίαν ἀπαιδευσίᾳ τομιζοῦσι, χαλεπωτέρους ἐκείνων τῶν ἐν παιδὶ διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν δεσπότας ἐφίστησι, τὰς ἐπιθυμίας, ὥσπερ ἐκ δεσμῶν λυθείσας.

2. Ἐνιοι τῶν νέων ἅμα τῷ τῷ παιδικῶν ἱμάτιον

*) Ἰδε ἀριθμ. 20, ἐν σελ. 331—333.

**) Περὶ τῶν δημοσιεύσεων τούτων, ἃς προτίθεται νὰ ἐκδῇ ἐν ἰδίᾳς τομιδαῖς ὁ φίλος συνεργάτης ἔλαβε παρὰ διαφόρων λογίων ἐνθαρ.υντικὰς ἐπιστολάς, ὧν πρώτην δημοσιεύομεν ἔδε τὴν τοῦ κ. Μ. Κεφάλαι.

*Ἐλλογιμώτατε φίλε κύριε Χρ. Σμαρτασίδη,

Παρακολουθῶν ἐν τῇ «Νεολόγῳ Ἑβδομαδιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει» τὸ ὑπὸ σοῦ δημοσιευόμενον «Ἀπάνθισμα παιδαγωγικῶν παραγγελμάτων ἐκ τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου», παρετήρησα πόσον χρήσιμον καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς διδασκάλους καὶ εἰς τοὺς λογίους τῶν γονέων δύναται ν' ἀποβῇ τὸ εὑρετήριον τοῦτο τῆς ἐλληνικῆς παιδαγωγικῆς ἐν ἰδίῳ τομιδίῳ δημοσιευόμενον, ἡυχῆθην δὲ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ὅπως καὶ ἐξ ἄλλων συγγραφέων συλλεγόμενα ἀπανθίσματα παιδαγωγικῶν καὶ βιοτικῶν παραγγελμάτων ταχέως ἴδωσι τὸ φῶς. Τοιαῦτα ἔργα ὑπὸ παλαιότερων φιλοπονηθέντα ἔχομεν τινὰ, ἀλλὰ ταῦτα εἶναι νῦν σπάνια καὶ δυσεύρετα, ὃ δὲ χρεῖαν ἔχων νὰ ἴδῃ τί περὶ τίνος ἐδόξαζον οἱ ἀρχαῖοι ἀναγκάζεται νὰ φυλλομετρήῃ ἐν τόμοις ἵνα εἴρῃ τὸ ζητούμενον. Ἐννοεῖ συνήθως μένομεν ἐν νωστέραις συγγραμμάσι ταύτην

ἀποθέσθαι συναποθέμενοι τὸ αἰδεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι, καὶ λύσαντες τὴν κατασχηματίζουσαν αὐτοὺς περιβολήν, εὐθὺς ἐμπίπλυνται τῆς ἀναγωγίας.

3. Ταῦτόν ἐστι τὸ ἔπεσθαι θεῷ καὶ τὸ πείθεσθαι λόγῳ.

4. Νόμιζε τὴν εἰς ἄνδρας ἐκ παίδων ἀγωγὴν οὐκ ἀρχῆς εἶναι τοῖς εὖ φρονούσιν ἀποβολήν, ἀλλὰ μεταβολήν ἀρχοντος, ἀντὶ μισθωτοῦ τινος ἢ ἀργυρῶνυτου, θεῖον ἡγεμόνα τοῦ βίου λαμβάνουσι τὸν λόγον, ᾧ τοὺς ἐπομένους ἄξιόν ἐστι μόνους ἐλευθέρους νομίζειν· μόνον γὰρ, ἃ δει βούλεσθαι μαθόντες, ὥς βούλοντες ζῶσι.

5. Ταῖς ἀπαιθεύτοις καὶ παρὰ λόγους ὁρμαῖς καὶ πράξεσιν ἀγενεῖς ἐνεσσι καὶ μικρὸν ἐν πολλῷ τῷ μετανοοῦντι τὸ ἐκούσιον.

6. Ὡσπερ τῶν ἐγγραφομένων εἰς τὰς πολιτείας, οἱ μὲν ἀλλοδαποὶ καὶ ξένοι κομιδῇ πολλὰ μέμφονται καὶ δυσκοαίνουσι τῶν γινομένων, οἱ δ' ἐκ μετοίκων, σύντροφοι καὶ συνήθεις ὄντες τῶν νόμων, οὐ χαλεπῶς προσδέχονται τὰ ἐπιβήλλοντα καὶ στέργουσιν· οὕτως ἔδει, πολὺν χρόνον ἐν φιλοσοφίᾳ παρατρεφόμενον, καὶ πᾶν μάθημα καὶ ἀκουσμα παιδικὸν ἀπ' ἀρχῆς ἐθισθέντα προσφέρεισθαι λόγῳ φιλοσόφῳ μεμυγμένον, εἰμενῇ καὶ οἰκεῖον ἤκειν εἰς φιλοσοφίαν, ἢ μόνη τὸν ἀνδρεῖον καὶ τέλειον ὥς ἀληθῶς ἐκ λόγου τοῖς νέοις περιτίθησι κόσμον.

Ἡ ἐκείνη τὴν ἰδέαν, ταύτην ἡ ἐκείνη τὴν θεωρίαν ἀναγινώσκοντες· ἀλλ' ἐξιστάμεθα καὶ ἀποθαυμάζομεν ὅταν τοὺς θησαυροὺς τῆς προγονικῆς εὐκλείας ἀνεκτίτοντες ἀνακαλύπτωμεν ὅτι τὰ νομιζόμενα νέα πανάρχαια εἶναι, καὶ τὴν κεφαλὴν σείοντες ἀναφωνοῦμεν, «Ὁ ὅδ' ἐν κακὸν ὃ πὸ τὸν ἡλίον»· ἄκοντες δὲ καὶ οὐ βουλόμενοι ἀναπολοῦμεν ὅτι ὁ περικλεῆς E. Zeller ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ Ueber die griechischen Vorgänger Darwin's (Abhandlungen der K. Akademie der Wissenschaften zu Berlin 1878) λέγει· «Πᾶσα ἀνακάλυψις ἡ ἐφεύρεσις, πᾶσα ἐπιστημονικὴ θεωρία, ἥ τις ἐν τοῖς χρόνοις ἡμῶν ἀναφαίνεται, ἀκουσίως στρέφει τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὸ παρελθόν. Ἐρωτώμενοι λοιπὸν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀν' ὅμοιον καὶ πρότερον ὃ πῆρ' ἔχεν, ἀντὶ τὸν νέον, ὃ περ' ἡδὲ εἰς φῶς παρήχθη, ἐν μέρει ἡ ἐν συνόλῳ πάλαι ἡ τέγνωστόν, μετὰ θαυμασμοῦ δὲ ἀνευρίσκομεν ὅτι ὁ νέον ἐνομιζόμενον πρὸ ἑκατονταετηρίδων καὶ χιλιοετηρίδων γνῶστόν ἦτο».

Τὸ ἔργον σου, ἔλλογιμώτατε φίλε, εἶναι πολυτρόπως ὠφέλιμον. Θαρρῶν λοιπὸν ἐπιχειρεῖ τὴν ἐν τομιδίῳ δημοσίευσιν τοῦ «Θησαυροῦ τῶν παιδαγωγικῶν παραγγελμάτων τοῦ Πλουτάρχου», πείσθητι δὲ ὅτι ἐπιτελεῖς ἔργον ἀγαθὸν καὶ κοινωφελές καὶ εὐχρήσθητι ὅπως καὶ ἄλλοι μιμηταί σου ἐν τοιαύταις συλλογαῖς γένωνται.

*Ἐρρωσά μοι.

Ἐν τῷ Πέραν Κων) πόλει, τῇ 28 φεβρουαρίου 1893.

M. I. Κεφάλαιος.

7. Τῇ μὲν κακίᾳ πολλὰ χωρία καὶ μέρη τοῦ σώματος παρέχει δι' αὐτῶν ἐνδύσαν ἀψασθαι τῆς ψυχῆς, τῇ δ' ἀρετῇ μία λαβὴ, τὰ ὧτα τῶν νέων ἐστίν, ἃν ἢ καθαρὰ καὶ ἀθρυπτα κολακείᾳ, καὶ λόγοις ἀθικτα φαύλοις ἀπ' ἀρχῆς φυλάττεται.

8. Ξενοκράτης τοῖς παισὶ μάλλον ἢ τοῖς ἀθληταῖς ἐκέλευσε περιάπτειν ἀμφώτιδας, ὥς ἐκείνων μὲν τὰ ὧτα ταῖς πληγαῖς, τούτων δὲ τοῖς λόγοις τὰ ἦθη διαστρεφόμενων.

9. Βίᾳς κελευσθεὶς τὸ χρηστότατον ὁμοῦ καὶ φανότατον ἐκπέμψαι κρέας τοῦ ἱερείου, τὴν γλῶτταν ἐξελὼν ἀπέπεμψεν. ὥς καὶ βλάβας καὶ ὠφελείας τοῦ λέγειν ἔχοντος μεγίστας.

10. Οἱ πολλοὶ τὰ μικρὰ παιδίᾳ καταφιλοῦντες, αὐτοὶ τε τῶν ὧτων ἀπτονται, καὶ τούτοις τοῦτο ποιεῖν κελεύουσιν, αἰνιττόμενοι μετὰ παιδιᾶς, ὅτι δεῖ φιλεῖν μάλιστα τοὺς διὰ τῶν ὧτων ὠφελοῦντας.

11. (Δηλὸν ἐστίν) ὅτι πάσης ἀκροάσεως ἀπειχόμενος ὁ νέος καὶ λόγου μηδενὸς γευόμενος, οὐ μόνον ἄκαρπος ὢν ὅλος καὶ ἀβλαστῆς διαμένει πρὸς ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ διαστρέφεται πρὸς κακίαν, ὥσπερ ἐκ χώρας ἀκινήτου καὶ ἀργῆς ἄγρια πολλὰ τῆς ψυχῆς ἀναδιδούς.

12. Τὰς ἐφ' ἡδονὴν ὁρμὰς καὶ πρὸς πόνον ὑποψίας... ἂν ἐξ τῆς ἀφρότης, ἢ πεφύκασι χωρεῖν καὶ μὴ λόγοις χρηστοῖς ἀφαιρῶν ἢ παρατρέπων καταρτύῃ τὴν φύσιν, οὐκ ἔστιν ὃ τῶν θηρίων οὐκ ἂν ἡμερώτερον ἀνθρώπου φανείη.

13. Λέγειν ἀκούει πρὶν ἀκοῦειν ἐθισθῆναι.

14. Τοῖς μὲν σφαιρίζουσιν, ἅμα τοῦ βαλεῖν καὶ τοῦ λαβεῖν τὴν σφαῖραν ἡ μάθησις· ἐν δὲ τῇ τοῦ λόγου χρειᾷ τὸ δέξασθαι καλῶς τοῦ προέσθαι πρότερόν ἐστι, ὥσπερ τοῦ τεκεῖν τὸ συλλαβεῖν τι.

15. Ὁ πάντων καταγελαστότατός ἐστιν, ἂν μὲν τινι προστύχῃ (οἱ νέοι) διηγούμενῳ δεῖπνον, ἢ πομπήν, ἢ ὄνειρον, ἢ λοιδορίαν γεγεννημένην αὐτῷ πρὸς ἄλλον, ἀκροῶνται σιωπῇ καὶ προσλιπαροῦσιν· ἂν δὲ τις αὐτοὺς ἐπιδοπιάμενος διδάσκῃ τι τῶν χρησίμων, ἢ παραινῇ τῶν δεόντων, ἢ νοθετῇ πλημμελοῦντας ἢ καταπραῖνῃ χαλεπαίνοντας, οὐχ ὑπομένουσιν, ἀλλ' ἐὰν μὲν δύνωνται φιλοτιμούμενοι περιγενέσθαι, διαμάχονται πρὸς τὸν λόγον, εἰ δὲ μὴ, φεύγοντες ἀπ' αὐτοῦ πρὸς ἑτέρους λόγους καὶ φλυαρούς.

16. Τοὺς μὲν ἱππους οἱ καλῶς τρέφοντες, εὐστόμους τῷ χαλινῷ, τοὺς δὲ παῖδας, εὐηκόους τῷ λόγῳ παρέχουσι, πολλὰ μὲν ἀκούειν, μὴ πολλὰ δὲ λέγειν διδάσκόμενοι.

17. Τὴν φύσιν ἡμῶν ἐκάστω λέγουσι δύο μὲν ὧτα δοῦναι, μίαν δὲ γλῶτταν, ὥς ἐλάττοντα λέγειν ἢ ἀκούειν ὀφείλονται.

18. Πανταχοῦ μὲν τῷ ῥέῳ κόσμος ἀσφαλῆς ἐστίν ἢ σιωπῇ, μάλιστα δ' ὅταν ἀκούωρ ἑτέρου μὴ συντα-

ράττεται μὴδ' ἐξυλακτῇ πρὸς ἕκαστον, ἀλλὰ, καθὼς ὁ λόγος ἢ μὴ ἴσως ἀρεστός, ἀρέχεται καὶ περιμένη παύσασθαι τὸν διαλεγόμενον· καὶ πανσαμένον, μὴ εὐθέως ἐπιβάλλῃ τὴν ἀντίρρησην, ἀλλ' (ὡς Αἰσχύρου φησὶ) διαλείπῃ χρόνον, εἴτε προσθεῖναι τι βούλοιο τοῖς λελεγμένοις ὁ εἰρηκῶς, εἴτε μεταθέσθαι καὶ ἀφελείν· οἱ δ' εὐθεὶς ἀντικόπτοντες, οὐτ' ἀκούοντες, οὐτ' ἀκούμενοι, λέγοντες δὲ πρὸς λέγοντας, ἀσχημονοῦσιν. Ὁ δ' ἐγκαταῶς καὶ μετ' αἰδοῦς ἀκούειν ἐθισθεὶς, τὸν μὲν ὠφέλιμον λόγον ἐδέξατο καὶ κατέσχε, τὸν δ' ἄχρηστον ἢ ψευδῆ μάλ' ἄλλοι διεῖδε καὶ κατεφώρασε, φιλαλήθης φανείας, οὐ φιλόνομος, οὐδὲ προπετής καὶ δύσερις.

(Ἀκολουθεῖ)

ΧΡΙΣΤ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΑΝΗΣ.

JULES FERRY.

Τὸ εὐγενὲς τῶν Γαλατῶν ἔθνος βαρέως ἀλθῶς ἐπλήγη κατ' αὐτὰς ὑπὸ τοῦ ἀπηνόου Χάρωνος, διότι οὐ πρὸ πολλῶν μὲν ἡμερῶν ἀπέθνησκεν, ἐθρηνεῖτο καὶ θρηνεῖται ἔτι ἁγίστον αὐτοῦ μέλος, διαπρεπὲς ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ, μὴ ἀποστάς δὲ καθόλου καὶ τῆς πολιτικῆς, ἀνὴρ, ὁ Ἰππόλυτος Taine, περὶ οὗ βραχείας σημειώσεις παρεθέμεθα ἐν τῇ προτέρᾳ Ἐπιθεωρήσει τοῖς φίλοις ἀναγνώσταις αὐτῆς, αὐτὶ δὲ θρηνεῖ ἐπιφανῆ ἐν τῇ πολιτικῇ ἀνδρα καὶ τῆς δημοκρατίας ἐξοχὸν ὑπέρμαχον, τὸν Ἰούλιον Φερρὶ (Jules Ferry). Τὸ Saint-Dié ὅπερ ἐδορῆσατο αὐτὸν τῇ 24/5 ἀπριλίου 1832 τῇ πατρίδι, παρέσχε μὲν αὐτῷ τὴν δῆθεν πτώσιν τῆς 22 Σεπτεμβρίου, συνεδάλατο ὅμως ὅπως ἐνθεν μὲν τὸ σθένος τοῦ ἀνδρός καταδειχθῇ ἐνθεν δὲ ὅπως πιστῶθῃ ἀπαξ ἔτι ὅτι πολλὰς ἀνδρὲς ἐπιφανεῖς, πολλὰς παρασχόντες τῇ πατρίδι ὑπηρεσίας, ἐπειδὴ πρὸς τὸ τελευταῖον ἐκβάν ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται, ἐκ τελευταίας ἀτυχίας καταδικάζονται, ἐκ στιγμιαίων ἐντυπώσεων. Ἡ κατὰκτησις τοῦ Τογκίνου, ἡ ἐλευθερία τῆς παιδεύσεως, ἡ διὰ τοῦ περιφήμου νόμου τοῦ 1879 καθιερωθεῖσα, καὶ αἱ ἄλλαι αὐτοῦ πρὸ τῶν γεγονότων τούτων καὶ μετ' αὐτὰ τῇ πατρίδι ὑπηρεσίας ἐλθόντες ἐλθόντες ὅλους καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν πάντων ὁ Ferry-famine, ὁ Ferry-Tonkin παρίστατο, ἄξιος λιθοβολισμοῦ. Ἀλλ' αἱ προσωνυμιαὶ αὐτῶν αἱ ἀντιδημοτικαὶ οὐδαμῶς ἀπεδειλίαν αὐτόν, διότι ἐνεῖχεν ἐν αὐτῷ τὸ μεγαλεῖον, ἐγίνωσκε καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν σφαλμάτων ἔτι αὐτοῦ νὰ καρπῶται ὠφελείας. Ὁ γὰρ ὁλοκληρὸς γινώσκων νὰ φέρῃ τὰ πάντα, τὰς τε εὐτυχίας καὶ τὰς ἀτυχίας, πανούργως ὑπερμεγίστην ὅτε μετὰ τὰς ἀτυχεῖς αὐτοῦ ἡμέρας ἐκρότον αὐτὸς τὰς χεῖρας οἱ χεῖρες τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακος αἰτοῦντες. Ἀνέμενε τὸ μέλλον καὶ τὸ μέλλον ἀνέδειξε τὸν ἡττημένον τοῦ Saint-Dié, τὸν Ferry-famine, τοῦ Ferry-Tonkin πρόεδρον τῆς Γερουσίας τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ὅτε ὡς ἄλλος Συμεὼν εἰπὼν τὸ «νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου Δέσποτα» ἀπῆλθε τοῦ κόσμου ἐν δόξῃ καὶ τιμῇ, ἀπῆλθε τυχὼν ἱκανοποιήσεως, πρᾶγμα ὅπερ οὐχὶ πάντοτε συμβαίνει, προῶρως μὲν ἴσως, διότι πιθανὸν ἦν ἡ ἐκλογὴ